

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Fabula

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

POLYANTHÆ NOVÆ LIBER VI.

F.

Fabula.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FABULA, Græcè *μῦθος*, s. *ἡ* & *πυθώνας*, fabulor, *μυθολογία*, s. *ἡ* fabulolus dicitur. Est autem fabula, res ad utilitatem siue delectationem hominum conficta; ut sunt Poetarum fabulae, ut fabulae *Æsopice*, quæ ab Hesiōdo Poeta initum sumptere. Dicitur autem fabula a *fando*, inde *fabula*, & *confabulor*, simul loquor, & *confabulatio*, hoc est, colloquutio. Fabula facit Diminutionem. Est autem proprie sermo, & rumor populi, atque sermo in vulgus sparsus in dictionum versâ, & passim publicata, sic *ἡ* *ἱστορία* Hebr. *Maschal*, vox media a verbo *Maschal*, dōminatō. *ἡ* *ἱστορία* vulgatum illud: Vox populi vox Dei.

Loco BIBLICI.

Abiit pro falsis & inutilibus doctrinis, 2. *Timoth. 4. v. 4.* eas respiciuntur homines. *Ibidem*. Fabula de Diana Ephesina, *1. Timoth. 1. 4.* Fabula vitæ de. *Ibid. Tit. 1. 11. 4.* *1. 16.* in Fabulam fuerunt alii Iudæi inobedientes. *Deut. 32. 17.*

SENTENTIAE BIBLICAE.

Tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed doctrinam cocerant sibi magistros prurientes auribus. Et quidem auditum auerent: ad fabulas autem conuertentur. *1. Tim. 4.*

SENTENTIAE PATRVM.

Apud Auctores secularium literarum, ut apud Horatium, mus mus, & mustela vulpeculae, ut per narrationem fidam ad rem agitur, verax referatur significatio: Vnde & *Æsopica* fabula cum fœnem relatas, nullus inereditus fuit, qui putaret apud regem fecerunt, & loquuntur ad fidem & ad verum, quod loquuntur: ficta quidem narratione, sed veraci significatione *Aug. in di. contr. a mendacium.* Fabula est vni veritatis non habeat, tamen rationem habet, ut verum possit veritas manifestari. Referunt inquis, seculares, viderunt fuisse, ut quoties beneficio virium suarum delitu, & nutricei teram impulsu aduersarii contigisset, de magis in aduersarium praevaleret, & sic occasio pro casio fœdat triumphum. Dabat infirmitas fortitudinem, la victoriam, ruina victoriam. Cui hæc conueniunt, nisi Christo, qui hoc cecidit, ut gloriolior resurgeret? *Amb. lib. 3. de Offic.* Fabulae famulo dicitur: quia non sunt res factæ, sed tantum motu inter colloquio, imago quædam vitæ hominum nascere, mus mus loquuntur, mustela vulpeculae: & in libro Iudicium, quæ sibi regem requirunt: quod totum ad mores ordinat rem, quæ intenditur, ficta quidem narratione, sed veraci significatione, pertinetur. Sic enim Demosthenes in quadam oratione aduersus Philippum: qui ab Atheniensibus abierunt docem oratores, & illa finxit fabulam. Lupi fuerunt, ut in amicitiam conuenissent: cumque hoc pastoribus dicitur, petierunt lupi, ut prius sibi vice securitatis canes tradere, quibus videtur occasio iurgiorum: annuerunt pastores:

& tunc lupi omni adempta formidine, omnem gregem non solum pro fatiate, sed etiam pro libidine lacerauerunt. Sic, inquit, Philosophus, sublati oratoribus in populo Atheniensium facturus est: Oratores populi postular, quo facilius possit opprimere spoliata custodibus vibem. *Ibid. lib. 1. Erym.*

SENTENTIAE POETARVM.

Martialis.

Quodq; tibi macchum fabula nulla dabit.

Verinus.

Inficit obsceni puerorum carminis aures

Fabula dum Satum quatitur ipse visor.

PHILOSOPHORVM PLACITA.

Æsop, qui merito sapiens æstimatus est, vtilia monita sua non fecerit, neque imperiose præcepit: sed, ut Philosophis, mos erat, salubriter ad perspiciendum mentes animasque hominum causa audiendi quadam illecebra induxit. *Gellius lib. 2.*

Apuleius de Deo Socratis introducit fabulam *Æsopi*, de coruo tenente carnem in ore: cui dum vixisset vulpecula, quod cygno melius cantabat, & volens cantare, amisit carnem de ore, ac potius crocitant, quam cantant, & sic suam defectiōnem publicauit: quod multis accidit, qui volunt se magnificare, & ultra mensuram vires suas ostentare. *Ibid.*

Fabulas existimo necessarias, non ex eadem causa, qua poetis, sed ut inbecillitatis nostræ adminicula sint: & ut dicentem & audientem in rem præsentem adducant. *Incertus auctor.*

Itæ ineptiæ poetis relinquuntur, quibus aures oblectare propositum est, & dulcem fabulam necere. Sed qui ingenia sanare, & fidem in rebus humanis retinere, ac memoriâ officiorum animâ iugere volunt, serio loquantur, & magnis viribus agant. *Seneca libro de beneficijs.*

Nihil debet esse in philosophia commentitijs fabellis loci. *Cicero lib. 2. de divinatione.*

Philomythes, id est, fabularum amator est aequaliter philosophus, quia fabula ex mirabilibus constituitur. *Aristor. lib. 1. Metaphys.*

Consuetudo audiendi apologos, & maxime fabulas, magnum impedimentum est in cognitione veritatis. *Commentator super secundo Metaphys.*

SIMILITVDINES.

Plutarchi. Quæmadmodum iris nihil aliud est, quam relucetia solis refracti in nubibus: ita fabula quædam est veri representatio. *In Moral. Plut.*

Quæmadmodum aranæ ex se telas texunt: ita quidam ex scriptis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cum nihil subit veri. *In Moral. Plut.*

Ut apud ex amarissimis floribus & asperissimis spinis mel suavissimum ac leuissimum colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis, utcumque decerpi potest aliquid utilitatis. *In Moral. Plut.*

Anonymi. Ut Democrates medicus Confidæ mulieri omnem curationem austeram recusanti, lac caprarum dedit, quas lentisco pascebat: sic is qui profusus a tetricis philosophiæ præceptis abhorrent, fabellæ quædam amœniores proponendæ, sed quæ philosophiam recipiant. *In Similib.*

Facetia.

DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

FACETIA, Græcè *σὺργασμία*, s. *ἡ* & *σὺργασμῶν*, s. *ἡ* facetus dicitur. Est autem facetus, qui facit verbis quod vult dicitur.